

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่องค์กรนวัตกรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน : กรณีศึกษาโรงเรียนชัยสิทธิ์वास “พัฒน สายบารุง” สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ปทุมธานี ในครั้งนี้เป็นการศึกษาและพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่องค์กรนวัตกรรม ตลอดจนการนำไปใช้และการประเมินผลจากการใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่องค์กรนวัตกรรม ในโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยประยุกต์ใช้เทคนิคการวิจัยเชิงคุณภาพแบบเดลฟาย (Delphi Technique) และใช้กระบวนการปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participation) ในการนำรูปแบบที่เหมาะสมไปสู่การปฏิบัติจริงในสถานศึกษา มีรายละเอียดของแต่ละขั้นตอนการดำเนินการวิจัยดังนี้

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดแบ่งขั้นตอนในการดำเนินการวิจัยออกเป็น 4 ขั้นตอนหลักดังนี้

ขั้นที่ 1 การศึกษาและจัดทำร่างรูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่องค์กรนวัตกรรม

โดยการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนใช้การสัมภาษณ์จากผู้บริหารสถานศึกษาที่เป็นต้นแบบตามแนวทางการส่งเสริมการพัฒนานวัตกรรมในสถานศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการและแนวทางที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนา ดังนี้

1.การศึกษาและสำรวจข้อมูลเบื้องต้น โดยการศึกษาจากเอกสาร งานวิจัยและรายงานที่เกี่ยวข้องกับแนวคิด หลักการ ตลอดจนนโยบายและยุทธศาสตร์ การพัฒนาหรือโครงการของกระทรวงศึกษาธิการที่ส่งเสริมให้สถานศึกษาดำเนินการในโครงการต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ดังเช่น โครงการหนึ่งโรงเรียนหนึ่งนวัตกรรม โรงเรียนส่งเสริมทักษะวิชาชีพ โครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล โครงการส่งเสริมการบริหารโรงเรียนด้วยระบบคุณภาพ (PDCA) ที่เน้นกระบวนการมีส่วนร่วมและการส่งเสริมความเป็นมืออาชีพใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เป็นต้น เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการกำหนดร่างรูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่องค์กรนวัตกรรม สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยการวิเคราะห์เอกสารและการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงประจักษ์ ตลอดจนใช้การสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องในโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จ (Best Practice) หรือสถานศึกษาต้นแบบด้านการส่งเสริมนวัตกรรมของกระทรวงศึกษาธิการ

2.การวิเคราะห์เอกสารตามแนวคิดทฤษฎี การพัฒนาองค์กรสู่องค์กรนวัตกรรมแบบ7'S ของ Mckensay (Peter & Waterman 1988) และตามแนวคิดการพัฒนาสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้แบบ 5 Discipline ของ Peter Sange (1990) และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาสู่องค์กรนวัตกรรม

ขั้นที่ 2 การพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่องค์กรนวัตกรรม

1. การพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่องค์กรนวัตกรรม

ผู้วิจัยสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาในขั้นที่ 1 มาจัดทำเป็นร่างรูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่องค์กรนวัตกรรม โดยศึกษาองค์ประกอบหรือโครงสร้างการบริหารงานที่สำคัญและมิติของการขับเคลื่อนหรือการบริหารจัดการองค์การไปสู่เป้าหมายโดยการจัดทำเป็นแบบสอบถามความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ เป็นลักษณะแบบสอบถามชนิดเลือกตอบเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยและแบบสอบถามปลายเปิด เพื่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิแสดงความคิดเห็นโดยอิสระโดยประยุกต์ใช้กระบวนการลงความเห็นของผู้เชี่ยวชาญตามโดยประยุกต์ใช้เทคนิควิธีการวิจัยแบบเดลฟาย (Delphi Technique) 3 รอบ

2. การประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้และถูกต้องสมบูรณ์ของรูปแบบทั้งในเชิงทฤษฎีและเชิงปฏิบัติโดยใช้กระบวนการสัมมนาอิงประสบการณ์ของผู้เชี่ยวชาญ (connoisseurship) เพื่อให้เกิดความมั่นใจในแนวทางปฏิบัติแต่ละขั้นตอนของรูปแบบก่อนนำไปทดลองใช้ในการบริหารสถานศึกษาอีกครั้งหนึ่ง

ขั้นที่ 3 ศึกษาการนำรูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่องค์กรนวัตกรรมไปใช้ในโรงเรียนมัธยมศึกษา ในขั้นตอนนี้ได้นำไปใช้จริงในโรงเรียนชัยสิทธาวาส “พัฒน์ สายบ่ารุง” สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี

การดำเนินการวิจัยในขั้นนี้เป็นขั้นการนำรูปแบบที่พัฒนาขึ้นในขั้นตอนที่ 2 ไปใช้จริงในสถานศึกษาโดยใช้กระบวนการเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมโดยผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยมีการดำเนินการร่วมกันตั้งแต่การวิเคราะห์องค์การ กำหนดทิศทาง การดำเนินการและการประเมินผลการดำเนินการตลอดจนการปรับปรุงตามรูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่องค์กรนวัตกรรมตามบริบทของโรงเรียนชัยสิทธาวาส “พัฒน์ สายบ่ารุง” สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ปทุมธานี ซึ่งมีรายละเอียดการดำเนินการประชุมเชิงปฏิบัติการจำนวน 9 ครั้ง ดังนี้

1. ดำเนินการประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) เพื่อชี้แจงทำความเข้าใจต่อนโยบายเป้าหมายและยุทธศาสตร์การพัฒนาตลอดจนรูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่องค์กรนวัตกรรม ที่พัฒนาขึ้นและร่วมกันกำหนดแนวทางการดำเนินการ ตามขั้นการกำหนดเป้าหมายขององค์การ (Target : T) โดยการประชุมปฏิบัติการ ครั้งที่ 1, 2 ดังนี้

1) การประชุมเชิงปฏิบัติการ ครั้งที่ 1 (7 มีนาคม 2562) เพื่อร่วมกันวิเคราะห์จุดแข็งและจุดอ่อน โอกาสและอุปสรรคของโรงเรียน ด้วยเทคนิคการวิเคราะห์ SWOT Analysis เพื่อนำไปสู่การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์และยุทธศาสตร์หลัก ที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่องค์กรนวัตกรรมของโรงเรียนชัยสิทธาวาส “พัฒน์ สายบ่ารุง” สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ปทุมธานี

2) การประชุมปฏิบัติการ ครั้งที่ 2 (14 มีนาคม 2562) เพื่อกำหนดแผนยุทธศาสตร์ที่มีความสัมพันธ์กับเป้าหมายตามยุทธศาสตร์การพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่องค์กรนวัตกรรมของโรงเรียนชัยสิทธาวาส “พัฒน สายบำรุง” สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ปทุมธานี โดยร่วมกันจัดทำเป็นแผนบูรณาการของโรงเรียนและแผนปฏิบัติการประจำปี 2562 โดยมีองค์ประกอบทั้ง 7 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านเป้าหมายองค์กร 2) ด้านการสร้างความร่วมมือร่วมใจ 3) ด้านการเปลี่ยนแปลง 4) ด้านการทำงานเป็นทีม 5) ด้านการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน 6) ด้านการสร้างแนวปฏิบัติใหม่ และ 7) ด้านการประเมินผล

3) การประชุมปฏิบัติการ ครั้งที่ 3 (18 มีนาคม 2562) เพื่อกำหนดแนวทางการประเมินความสำเร็จของโรงเรียนแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ และงาน

4) การประชุมปฏิบัติการ ครั้งที่ 4 (25 มีนาคม 2562) จัดทำแผนการปฏิบัติการประจำปีการศึกษาตลอดจนการกำหนดโครงการและกิจกรรม

5) การกำกับ ติดตาม และประเมินผล โดยผู้วิจัยกำหนดให้มีการประชุม ติดตามและนำเสนอผล (ทุกเดือน) ทั้งหมด 4 ครั้ง ตามปฏิทินการดำเนินงาน ดังนี้

การประชุมครั้งที่ 5 ระหว่างวันที่ 14-16 พฤษภาคม 2562 เพื่อเตรียมการดำเนินการตามแผนงานที่กำหนดก่อนเปิดภาคเรียนที่ห้องประชุมโรงเรียน

การประชุม ครั้งที่ 6 ระหว่างวันที่ 6-7 มิถุนายน 2562 เพื่อติดตามผลและรับทราบปัญหาการดำเนินการที่ห้องประชุมโรงเรียน

การประชุมครั้งที่ 7 ระหว่างวันที่ 16-17 กรกฎาคม 2562 เพื่อติดตามผลและรับทราบปัญหาการดำเนินงานที่ห้องประชุมโรงเรียน

การประชุมครั้งที่ 8 ระหว่างวันที่ 19-20 กันยายน 2562 เพื่อติดตามผลและรับทราบปัญหาการดำเนินงานที่ห้องประชุมโรงเรียน

6) การประชุมปฏิบัติการครั้งที่ 9 ระหว่างวันที่ (10-11 ตุลาคม 2562) เพื่อการสรุปและนำเสนอผลการใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่องค์กรนวัตกรรม กรณีศึกษาโรงเรียนชัยสิทธาวาส “พัฒน สายบำรุง” สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ปทุมธานี

2. ใช้กระบวนการประเมินและพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่องค์กรนวัตกรรม กรณีศึกษาโรงเรียนชัยสิทธาวาส “พัฒน สายบำรุง” สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ปทุมธานี โดยใช้การรายงานผล การร่วมเสนอแนะและปรับปรุงในแต่ละขั้นตอนของผู้เกี่ยวข้องทั้งผู้บริหารและครู

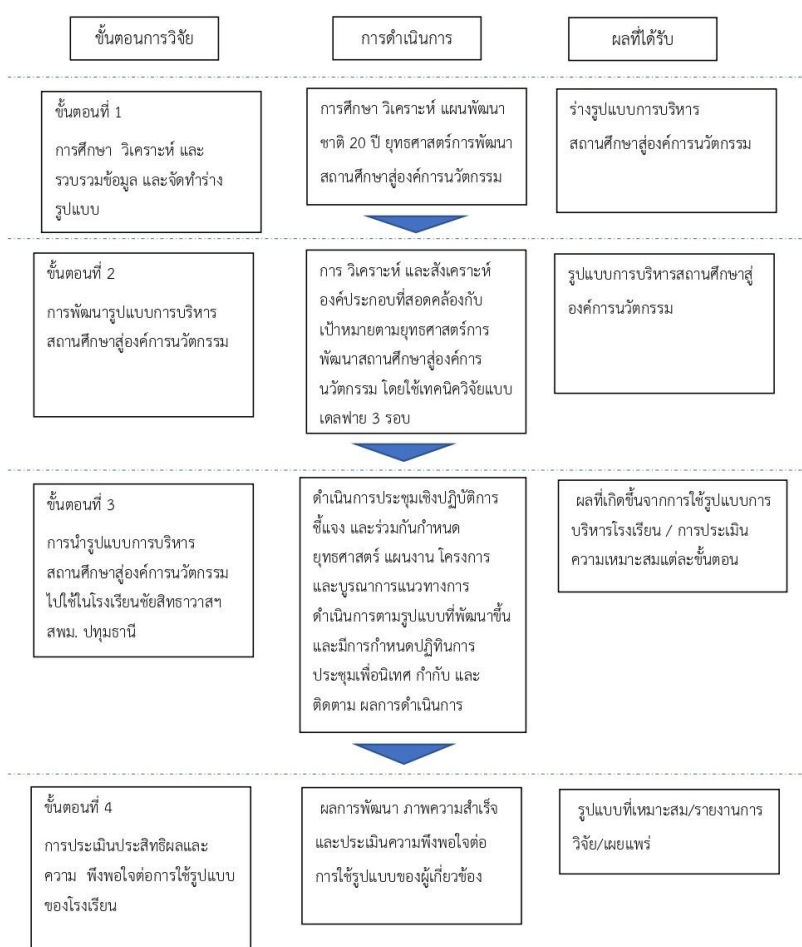
ขั้นที่ 4 การประเมินผลการใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่องค์กรนวัตกรรม กรณีศึกษาโรงเรียนชัยสิทธาวาส “พัฒน สายบำรุง” สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ปทุมธานี ดังนี้

1) การประเมินความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่องค์กร

นวัตกรรม กรณีศึกษาโรงเรียนชัยสิทธิवास “พัฒน สายบำรุง” สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาปทุมธานี โดยใช้แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้บริหาร ครูและคณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน

2) การประเมินประสิทธิผลโดยรวมที่เกิดจากการใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่ องค์การนวัตกรรม กรณีศึกษาโรงเรียนชัยสิทธิवास “พัฒน สายบำรุง” สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา ปทุมธานี โดยดำเนินการประเมินภาพความสำเร็จและข้อมูลเชิงประจักษ์ที่เกิดขึ้นใน สถานศึกษา และผลการประเมินตามตัวชี้วัดของสำนักงานประเมินและรับรองมาตรฐานการศึกษา (สมศ) ตลอดจนการทำรายงานผลการวิจัย

สรุปขั้นตอนในการวิจัย รูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่องค์การนวัตกรรม ในโรงเรียน มัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กรณีศึกษาโรงเรียนชัยสิทธิवास “พัฒน สายบำรุง” สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ปทุมธานี ดังภาพที่ 10

ภาพที่ 10 แสดงขั้นตอนการวิจัย การดำเนินการ และผลที่ได้รับในแต่ละขั้นตอน

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล สำหรับงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างหรือกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักในการดำเนินการแต่ละขั้นตอนการวิจัย ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษา วิเคราะห์ และรวบรวมข้อมูล เพื่อจัดทำร่างรูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่องค์กรนวัตกรรม

การรวบรวมข้อมูลนอกจากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องแล้ว ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลเชิงประจักษ์และการสัมภาษณ์ผู้บริหาร รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ หรือประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและครูผู้เกี่ยวข้อง โดยกำหนดเกณฑ์คุณสมบัติในการคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลดังนี้

เกณฑ์คุณสมบัติในการคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลหลัก ดังนี้

1.1 เป็นผู้บริหารสถานศึกษา ตามโครงการส่งเสริมนวัตกรรมในโรงเรียน “หนึ่งโรงเรียน หนึ่งนวัตกรรม” หรือโครงการโรงเรียนส่งเสริมทักษะวิชาชีพ หรือโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล หรือโครงการส่งเสริมการบริหารโรงเรียนด้วยระบบคุณภาพ (PDCA) ที่เน้นกระบวนการมีส่วนร่วม หรือโครงการส่งเสริมความเป็นมืออาชีพในโรงเรียน โดยใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ที่มีผลการปฏิบัติงานเป็นเลิศหรือได้รับรางวัลในระดับประเทศ จากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานหรือหน่วยงานอื่นที่เทียบเคียงได้ในระดับเดียวกันขึ้นไป และดำรงตำแหน่งในสถานศึกษาดังกล่าวไม่น้อยกว่า 2 ปี (จำนวน 5 คน) หรือ

1.2 เป็นรองผู้บริหารสถานศึกษาหรือครู ที่ได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบดำเนินงานของสถานศึกษา ตามโครงการส่งเสริมนวัตกรรมในโรงเรียน หรือโครงการหนึ่งโรงเรียนหนึ่งนวัตกรรมโรงเรียนส่งเสริมทักษะวิชาชีพ หรือโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล หรือโครงการส่งเสริมการบริหารโรงเรียนด้วยระบบคุณภาพ (PDCA) ที่เน้นกระบวนการมีส่วนร่วม หรือการส่งเสริมความเป็นมืออาชีพในโรงเรียน ใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ที่มีผลการปฏิบัติงานเป็นเลิศและได้รับรางวัลในระดับประเทศ จากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานหรือหน่วยงานอื่นที่เทียบเคียงได้ในระดับเดียวกันขึ้นไป มีวิทยฐานะชำนาญการพิเศษ (คศ.3 ขึ้นไป) และต้องดำรงตำแหน่งในสถานศึกษาดังกล่าวต่อเนื่องไม่น้อยกว่า 3 ปี (จำนวน 10 คน)

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่องค์กรนวัตกรรม ด้วยเทคนิคการวิจัยแบบเดลฟาย (Delphi)

กลุ่มเป้าหมายในการศึกษาเป็นผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญทางด้านการบริหารการศึกษา ทั้งในระดับโรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบริหารการศึกษาน

สถาบันอุดมศึกษา โดยการเลือกแบบเจาะจง จำนวนรวมทั้งสิ้น 17 คน (รายละเอียดในภาคผนวก) ซึ่งกำหนดเกณฑ์คุณสมบัติในการเลือกและจำนวนผู้เชี่ยวชาญ ดังนี้

2.1 คุณสมบัติของผู้เชี่ยวชาญการวิจัยแบบเดลฟาย

2.1.1 เป็นผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หรือผู้บริหารสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด มีวิทยฐานะเชี่ยวชาญ (คศ.4) (จำนวน 2 คน) หรือ

2.1.2 เป็นผู้บริหารสถานศึกษา ที่มีผลงานด้านนวัตกรรมทางการศึกษาหรือมีผลการปฏิบัติงานเป็นเลิศและได้รับรางวัลในระดับประเทศ จากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานหรือหน่วยงานอื่นที่เทียบเคียงได้ในระดับเดียวกันขึ้นไป มีวิทยฐานะเชี่ยวชาญ (คศ.4) และดำรงตำแหน่งผู้บริหารในสถานศึกษามาไม่น้อยกว่า 10 ปี (จำนวน 8 คน) หรือ

2.1.3 เป็นนักวิชาการด้านการบริหารที่เป็นอาจารย์สอนในระดับอุดมศึกษา และมีตำแหน่งทางวิชาการระดับผู้ช่วยศาสตราจารย์ขึ้นไป (ภาครัฐหรือเอกชน) (จำนวน 5 คน) หรือ

2.1.4 เป็นผู้บริหารหน่วยงานหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเยาวชน หรือภาคความต้องการของตลาดแรงงานอื่นๆ ที่ได้รับการยอมรับโดยทั่วไป (ภาครัฐหรือเอกชน) (จำนวน 2 คน)

นอกจากนี้ ก่อนนำรูปแบบไปใช้ในโรงเรียนชัยสิทธาวาส “พัฒน สายบำรุง” สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ปทุมธานี ได้ดำเนินการจัดสัมมนาอิงประสบการณ์ของผู้เชี่ยวชาญเพื่อประเมินรูปแบบในด้านความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และประโยชน์ของรูปแบบอีกครั้ง โดยผู้เชี่ยวชาญ 10 คน โดยกำหนดเกณฑ์คุณสมบัติดังนี้

2.2 คุณสมบัติของผู้เชี่ยวชาญการสัมมนาอิงประสบการณ์

2.2.1 เป็นผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหรือรองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา (จำนวน 1 คน) หรือ

2.2.2 เป็นผู้บริหารโรงเรียน ที่มีผลงานได้รับรางวัลด้านนวัตกรรม จากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานหรือคุรุสภา และมีวิทยฐานะเชี่ยวชาญขึ้นไป (จำนวน 3 คน) หรือ

2.2.3 เป็นครูผู้สอนในโรงเรียน ที่มีผลงานได้รับรางวัลด้านนวัตกรรม จากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานหรือคุรุสภา และมีวิทยฐานะชำนาญการพิเศษ ขึ้นไป (จำนวน 2 คน) หรือ

2.2.4 เป็นอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา สาขาการบริหารการศึกษาและมีตำแหน่งทางวิชาการระดับผู้ช่วยศาสตราจารย์ ขึ้นไป (จำนวน 2 คน) หรือ

2.2.5 เป็นศึกษานิเทศก์ ที่มีผลงานได้รับรางวัลด้านนวัตกรรม จากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานหรือคุรุสภาและมีวิทยฐานะชำนาญการพิเศษ ขึ้นไป (จำนวน 2 คน)

ขั้นตอนที่ 3 การนำรูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่องค์การนวัตกรรมไปใช้ในสถานศึกษา
กรณีศึกษา: โรงเรียนชัยสิทธิवास “พัฒน สายบำรุง” ประชากรผู้เกี่ยวข้องในการปฏิบัติและให้ข้อมูล
ประกอบด้วย ผู้บริหาร ครู และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนชัยสิทธิवास “พัฒน สาย
บำรุง” สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ปทุมธานี จำนวน 44 คน ที่มีส่วนร่วมปฏิบัติการใช้
รูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนตามที่พัฒนาขึ้น และสำหรับการประเมินผลของการใช้รูปแบบการ
บริหารสถานศึกษาสู่องค์การนวัตกรรมของโรงเรียนชัยสิทธิवास “พัฒน สายบำรุง” ได้ใช้ข้อมูลเชิง
ประจักษ์ที่เกิดขึ้นในสถานศึกษาและการประเมินความพึงพอใจต่อรูปแบบการบริหารโรงเรียนของ
ผู้เกี่ยวข้อง

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินผลจากการใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่องค์การนวัตกรรม
กรณีศึกษา: โรงเรียนชัยสิทธิवास “พัฒน สายบำรุง” โดยใช้แบบรายงานภาพความสำเร็จโดยรวมของ
สถานศึกษา ประกอบด้วยผู้บริหารและครูในสถานศึกษา และแบบสอบถามความพึงพอใจของ
ผู้เกี่ยวข้อง ซึ่งกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้เกี่ยวข้องในสถานศึกษา โดยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้ กลุ่มที่ 1 เป็น
กลุ่มที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารโรงเรียนโดยตรง ประกอบด้วย ผู้บริหาร ครูและคณะกรรมการ
สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 44 คน (โดยใช้ กลุ่มตัวอย่าง ตามตารางที่ 3)

ตารางที่ 3 แสดงประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการประเมินผลการใช้รูปแบบ

ประเภท	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
ผู้บริหาร	1	1
คณะครู	28	25
กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	15	14
รวม	44	40

และกลุ่มที่ 2 เป็นกลุ่มผู้รับบริการ ประกอบด้วย นักเรียนและผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 532 คน ซึ่ง
กำหนดตามตารางสุ่มตัวอย่างของ Krejcie and Morgan, (1970) และใช้วิธีสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified
Random Sampling) ตามสัดส่วนประชากร ทั้งนี้เพื่อให้ผู้รับบริการหลักทุกคนทุกกลุ่มได้มีโอกาสได้รับ
การสุ่มเลือกเป็นตัวแทนให้ความเห็นที่เท่าเทียมกันเป็นไปตามระเบียบวิธีวิจัย และป้องกันไม่เกิดปัญหา
ข้อมูลที่ได้อ่อนเอียงไปทางกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 แสดงประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการประเมินความพึงพอใจต่อผลการใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่องค์กรนวัตกรรม กลุ่มที่ 2 (นักเรียนและผู้ปกครองนักเรียน)

ประเภท	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
ผู้ปกครอง	266	157
นักเรียน	266	157
รวม	532	314

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 4 ฉบับ ดังนี้

1. **แบบสัมภาษณ์** ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ และ ครูผู้รับผิดชอบในโรงเรียนที่เป็นต้นแบบตามโครงการส่งเสริมนวัตกรรมในโรงเรียน และโรงเรียนที่ใช้การบริหารด้วยกระบวนการมีส่วนร่วม ที่มีผลการดำเนินงานที่เป็นเลิศ ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ เป็นลักษณะแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้างและคำถามปลายเปิด ในประเด็นแนวทางดำเนินการของโรงเรียนและแสดงความเห็นต่อการพัฒนาสถานศึกษาสู่องค์กรนวัตกรรม จำนวน 15 คน ตามขั้นตอนที่ 1 ของงานวิจัย

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

1) ศึกษาเอกสาร นโยบายและโครงการต่างๆของกระทรวงศึกษาธิการที่เกี่ยวข้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาสถานศึกษาสู่องค์กรนวัตกรรม

2) ศึกษาจากคู่มือ และแนวดำเนินการโครงการของโรงเรียนในโครงการที่เกี่ยวข้อง ดังนี้ โรงเรียนส่งเสริมการพัฒนานวัตกรรม โรงเรียนส่งเสริม STEM โรงเรียนมาตรฐานสากลและการบริหารโรงเรียนด้วยกระบวนการมีส่วนร่วม

3) สังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากเอกสาร และแนวทางดำเนินงานของสถานศึกษาในรูปแบบที่เกี่ยวข้อง จัดทำเป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้างและคำถามปลายเปิด ในประเด็นแนวทางการดำเนินงานของสถานศึกษาตามโครงการและแนวคิดการพัฒนาสถานศึกษาสู่องค์กรนวัตกรรม

คุณภาพของเครื่องมือ ผู้วิจัยหาคุณภาพของเครื่องมือ โดยการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) ด้วยดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC : Item Objective Congruence Index) โดยกำหนดเกณฑ์ในการคัดเลือก ดังนี้

1) เป็นอาจารย์ผู้สอนในระดับอุดมศึกษา สาขาการบริหารการศึกษา มีวุฒิการศึกษา ระดับปริญญาเอก หรือมีตำแหน่งทางวิชาการระดับผู้ช่วยศาสตราจารย์ขึ้นไป (จำนวน 2 คน) หรือ

2) เป็นผู้บริหารสถานศึกษา หรือศึกษานิเทศก์ หรือครู ที่มีวิทยฐานะเชี่ยวชาญหรือวุฒิการศึกษาระดับปริญญาเอก (จำนวน 3 คน)

ทั้งนี้การพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญแต่ละข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.80-1.00

2. **แบบสอบถามผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบริหาร** เพื่อการพัฒนารูปแบบโดยใช้เทคนิคการวิจัยแบบเดลฟาย (Delphi Technique) จำนวน 17 คน ตามขั้นตอนที่ 2.1 ของงานวิจัย ดังนี้

รอบที่ 1 เป็นแบบสอบถามที่สร้างขึ้นตามแบบร่างรูปแบบของการบริหารสถานศึกษาสู่องค์การนวัตกรรม ซึ่งเป็นแบบสอบถามชนิดเลือกตอบเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย พร้อมคำถามปลายเปิดเพื่อให้ผู้ตอบแสดงความเห็นโดยอิสระในแต่ละข้อ

รอบที่ 2 เป็นแบบสอบถามที่สร้างขึ้นจากข้อความที่ผู้ตอบแบบสอบถามในรอบที่ 1 เห็นด้วยร้อยละ 80 ขึ้นไป รวมกับข้อสรุปจากแบบสอบถามปลายเปิดของผู้ตอบแบบสอบถามที่ได้แสดงความเห็นเพิ่มเติมมาดำเนินการจัดทำเป็นแบบสอบถามรอบที่ 2 ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

รอบที่ 3 เป็นแบบสอบถามสร้างจากการนำเสนอข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามในรอบที่ 2 มาวิเคราะห์หามัธยฐาน (Median) ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) ของกลุ่มแล้วนำมาแสดงไว้ในแบบสอบถามรอบที่ 3 เพื่อให้ผู้ตอบพิจารณาข้อที่มีค่ามัธยฐานตั้งแต่ 3.41 ขึ้นไป และมีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ 1.50 ลงมา ของแต่ละข้อความเพื่อหาความสอดคล้องโดยใช้เกณฑ์การแปลความหมายตามเกณฑ์ของรุ่งรัชดา เวหะชาติ (2550 หน้า 97) ประกอบกับระดับความคิดเห็นของกลุ่มโดยให้ผู้ตอบแบบสอบถามยืนยันคำตอบเดิมหรือเปลี่ยนแปลงคำตอบของตนเอง

การสร้างเครื่องมือ

1) ศึกษาเอกสาร นโยบาย ยุทธศาสตร์ งานวิจัยและรายงานและโครงการต่างๆของรัฐบาลที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาสถานศึกษาสู่องค์การนวัตกรรม

2) ศึกษาจากคู่มือและแนวดำเนินการโครงการนำร่องสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และการดำเนินงานของสถานศึกษาที่ได้เข้าร่วมในโครงการที่เกี่ยวข้องและการกระบวนการบริหารที่เน้นการมีส่วนร่วม

3) สังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากเอกสารและแนวทางดำเนินงานของสถานศึกษาในรูปแบบที่เกี่ยวข้องจัดทำเป็นแบบสอบถามชนิดเลือกตอบ 2 ประเด็น คือ เห็นด้วยและไม่เห็นด้วยและคำถามปลายเปิดเพื่อให้แสดงความเห็นหรือสัมภาษณ์เพิ่มเติมในแต่ละประเด็น

4) คัดเลือกข้อความที่มีผู้ตอบเห็นด้วยร้อยละ 80 ขึ้นไปและจากผลการแสดงความเห็นหรือสัมภาษณ์เพิ่มเติมที่มีความสอดคล้องกันร้อยละ 80 ขึ้นไปมาจัดทำเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ดังนี้ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุดและนำผลจากแบบสอบถามมาวิเคราะห์หาค่ามัธยฐาน (Median) ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile

Range) ของกลุ่มแล้วนำมาแสดงไว้ในแบบสอบถามรอบที่ 3 เพื่อให้ผู้ตอบพิจารณาและยืนยันคำตอบ ข้อที่มีค่ามัธยฐานตั้งแต่ 3.41 ขึ้นไปและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ 1.50 ลงมาของแต่ละข้อ

คุณภาพของเครื่องมือ ผู้วิจัยหาคุณภาพของเครื่องมือ โดยการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) ด้วยดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC : Item Objective Congruence Index) โดยใช้ผู้เชี่ยวชาญชุดเดียวกันกับการหาคุณภาพของเครื่องมือ ในขั้นตอนที่ 1 ของการวิจัย ซึ่งการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญแต่ละข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.80-1.00

3. **แบบประเมินความเหมาะสม** เป็นไปได้ของรูปแบบต่อการใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่องค์กรนวัตกรรม ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งประเมินโดยคณะผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์ จำนวน 10 คน ตามขั้นตอนที่ 2.2 ของงานวิจัย มีขั้นตอนดำเนินการดังนี้

การสร้างเครื่องมือ

ศึกษาเอกสาร งานวิจัย และตัวชี้วัดความสำเร็จของสถานศึกษาตามเป้าหมาย ยุทธศาสตร์ตลอดจนแนวคิดเพื่อจัดทำเป็นแบบสอบถามในประเด็นต่างๆทั้งมิติด้านองค์ประกอบที่สำคัญของรูปแบบและมิติของการบริหารจัดการเพื่อขับเคลื่อนสู่องค์กรนวัตกรรมด้วยกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมซึ่งมีองค์ประกอบ 7 ด้านดังนี้ 1) ด้านเป้าหมายองค์กร 2) ด้านการสร้าง ความเข้าใจร่วมกัน 3) ด้านการเปลี่ยนแปลง 4) ด้านการทำงานเป็นทีม 5) ด้านการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน 6) ด้านการสร้างแนวปฏิบัติใหม่และ 7) ด้านการประเมินผลและมิติของการบริหารจัดการ เพื่อขับเคลื่อนสู่องค์กรนวัตกรรมแบบมีส่วนร่วมด้วยวงจรคุณภาพและการเป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพโดยใช้แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ดังนี้ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด จำนวน 65 ข้อ

ในการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่องค์กรนวัตกรรม โดยผู้เชี่ยวชาญก่อนนำไปใช้ในการดำเนินงานในโรงเรียนชัยสิทธิ์वास “พัฒน สายบำรุง” สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี โดยมีการกำหนดระดับคะแนนและเกณฑ์การแปลความหมายของคะแนน (บุญชม ศรีสะอาด. 2557 หน้า 162) ดังนี้

4.51-5.00	หมายถึง	มีการดำเนินงาน หรือ รูปแบบมีความเหมาะสม ในระดับมากที่สุด
3.51-4.50	หมายถึง	มีการดำเนินงาน หรือ รูปแบบมีความเหมาะสม ในระดับมาก
2.51-3.50	หมายถึง	มีการดำเนินงาน หรือ รูปแบบมีความเหมาะสม ในระดับปานกลาง
1.51-2.50	หมายถึง	มีการดำเนินงาน หรือ รูปแบบมีความเหมาะสม ในระดับน้อย
1.00-1.50	หมายถึง	มีการดำเนินงาน หรือ รูปแบบมีความเหมาะสม ในระดับน้อยที่สุด

คุณภาพของเครื่องมือ ผู้วิจัยหาคุณภาพของเครื่องมือ โดยการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) ด้วยดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC : Item Objective Congruence Index) โดยใช้ผู้เชี่ยวชาญชุดเดียวกันกับการหาคุณภาพของเครื่องมือ ในขั้นตอนที่ 2.1 ของการวิจัย ซึ่งการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญแต่ละข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.80-1.00

4. แบบประเมินความพึงพอใจ ต่อการใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่องค์กรนวัตกรรมของโรงเรียนชัยสิทธิवास “พัฒน สายบำรุง” สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี มีขั้นตอนดำเนินการดังนี้

การสร้างเครื่องมือ

ศึกษาเอกสาร งานวิจัยและตัวชี้วัดความสำเร็จของสถานศึกษาตามเป้าหมาย ยุทธศาสตร์ ตลอดจนแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับความพึงพอใจเพื่อจัดทำเป็นแบบสอบถามในประเด็นต่างๆ ประกอบด้วย 7 ด้านดังนี้ 1) ด้านเป้าหมายองค์กร 2) ด้านการสร้างความเข้าใจร่วมกัน 3) ด้านการเปลี่ยนแปลง 4) ด้านการทำงานเป็นทีม 5) ด้านการจัดการเรียนรู้ การนิเทศ 6) ด้านการสร้างแนวปฏิบัติวิธีใหม่และ 7) ด้านการประเมินผล โดยตั้งอยู่บนพื้นฐานของการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม บนพื้นฐานการบริหารจัดการด้วยระบบวงจรคุณภาพและการเป็นชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ โดยใช้แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับดังนี้ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด โดยมีการกำหนดระดับคะแนนและเกณฑ์การแปลความหมายของคะแนน (บุญชม ศรีสะอาด. 2557 หน้า 162) ดังนี้

- 4.51-5.00 หมายถึง มีความพึงพอใจต่อการดำเนินงานหรือผลที่เกิดขึ้น ในระดับมากที่สุด
- 3.51-4.50 หมายถึง มีความพึงพอใจต่อการดำเนินงานหรือผลที่เกิดขึ้น ในระดับมาก
- 2.51-3.50 หมายถึง มีความพึงพอใจต่อการดำเนินงานหรือผลที่เกิดขึ้นในระดับปานกลาง
- 1.51-2.50 หมายถึง มีความพึงพอใจต่อการดำเนินงานหรือผลที่เกิดขึ้นในระดับน้อย
- 1.00-1.50 หมายถึง มีความพึงพอใจต่อการดำเนินงานหรือผลที่เกิดขึ้น ในระดับน้อยที่สุด

การหาคุณภาพเครื่องมือ

1) การตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) ใช้ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ โดยใช้ความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ 5 คน (ใช้ผู้เชี่ยวชาญชุดเดียวกันกับการตรวจสอบแบบประเมินความเหมาะสม) การพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญแต่ละข้อคำถามภาพความสำเร็จและความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่องค์กรนวัตกรรมของโรงเรียนชัยสิทธิवास “พัฒน สายบำรุง” สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ปทุมธานี มีค่าดัชนีความสอดคล้องของคำถามกับวัตถุประสงค์อยู่ระหว่าง 0.67-1.00

2) การหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น (Cronbach's α – Coefficient) ของแบบสอบถาม โดยการนำแบบสอบถามไปใช้กับกลุ่มประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการรวบรวมข้อมูลจำนวน 30 คน (Try out) แล้วนำมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นฉบับที่ 1 (สำหรับผู้บริหาร ครู และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน) โดยใช้กลุ่มตัวอย่างจากโรงเรียนที่อยู่ใกล้กัน มีบริบทที่คล้ายกัน และ ฉบับที่ 2 (สำหรับนักเรียนและผู้ปกครอง) ทั้งนี้แบบสอบถามที่ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .91 และ .94 ตามลำดับ